

**КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»**

В І С Н И К

**НАУКОВО-МЕТОДИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
ВІННИЦЬКОГО ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНОГО
КОЛЕДЖУ**

ВИПУСК № 1 (45)

Вінниця, 2024

ВІСНИК НАУКОВО-МЕТОДИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
Вінницького гуманітарно-педагогічного коледжу

РІШЕННЯ

Національної ради України
з питань телебачення та радіомовлення
щодо реєстрації суб'єкта друкованих медіа
№ 967 від 28 вересня 2023 року
Журнал

Журнал присвячений висвітленню широкого спектру теоретичних та прикладних проблем педагогіки, психології, окремих методик та філології, підтримує традиції інтеграції вишівської науки з практикою, сприяє поширенню досвіду наукової, науково-педагогічної та виробничої діяльності, становленню кадрів вищої кваліфікації; розрахований на спеціальну категорію читачів, зокрема педагогічних та науково-педагогічних працівників закладів вищої, середньої та дошкільної освіти, здобувачів освіти та молодих науковців.

Вісник заснований у січні 2012 року, виходить 3 рази на рік

Мова видання: українська, англійська

Тематичні напрями Вісника:

- ❖ Інтеграція науки та практики як механізм ефективного розвитку
- ❖ Педагогічні та лінгвістичні аспекти викладання
- ❖ Германістика та славістика у сучасному науковому просторі
- ❖ Психолого-педагогічні умови формування та розвитку особистості вихованця
- ❖ Лабораторія педагогічної майстерності та професійного саморозвитку педагога
- ❖ Дисемінація передового педагогічного досвіду
- ❖ Challenges in Education
- ❖ Відомі імена року
- ❖ Проби пера
- ❖ Конкурси
- ❖ Рецензії

Номер затверджено на засіданні Вченої ради

КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»

Протокол № 7 від 14 лютого 2024 року

Головний редактор: директор КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж», спеціаліст вищої категорії, викладач-методист Войцехівський К.Ф.; **відповідальний редактор:** методист коледжу, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист, Руда Т.В., **медіа-редактор:** к.пед.н., доц. Марценюк О.Г.

Редакційна колегія: д.пед.н., проф. Мисліцька Н.А., д.філ.н. Войцехівська Н.К., к.філ.н., доц. Січкара С.А. (Уманський державний педагогічний університет ім. П. Тичини), спеціаліст вищої категорії, викладач-методист Когутюк О.В.

Відповідальність за зміст статей несуть автори

Матеріали видаються в авторській редакції

В 53 Вісник науково-методичних досліджень Вінницького гуманітарно-педагогічного коледжу : Випуск 1(45) /за заг. ред. К.Ф. Войцехівського. Вінниця : Твори, 2024. 168с.

ЗМІСТ

СЛОВО РЕДАКТОРА

БУГА ОКСАНА, Інвестиційна привабливість регіонів як основа сталого розвитку країни.....	6
<u>АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ МОДЕЛЮВАННЯ У ПРАКТИЧНІЙ ПІДГОТОВЦІ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ЯК ЗАСОБУ ПРОФЕСІЙНО-ОСОБИСТІСНОГО РОЗВИТКУ МАЙБУТНЬОГО</u>	

ФАХІВЦЯ

СВЕРЛОВИЧ ВАЛЕНТИНА, НАДКЕРНИЧНА ЛЮБОВ Сучасна модель практичної підготовки майбутніх педагогів у коледжі.	10
БУЛЕЙКО ОЛЬГА, КАРЛОВА ОЛЕНА, Підготовка практикоорієнтованого фахового молодшого бакалавра в ВСП Вінницькому фаховому коледжі будівництва, архітектури та дизайну КНУБА.	14
МАЙДАНИК ОЛЕНА, МАРІЯ СЕНИШИНА, Підготовка майбутнього вчителя початкової школи до громадянського виховання молодших школярів.	18
МІЛЩУК СВІТЛАНА, Використання технології вебквестів під час організації літньої педагогічної практики здобувачів освіти спеціальності 012 Дошкільна освіта (з досвіду роботи)..	22
ЯКОВЛІВА ОЛЕНА, Процес спілкування як умова розвитку комунікативних умінь майбутніх учителів.....	27
ГУМЕНЮК ОКСАНА, Компетентнісна освіта - як основа професійно-особистісного розвитку майбутнього фахівця (з досвіду роботи)	29
ХАНИКОВА ІРИНА, СТЕЦЮК ІРИНА, Співпраця закладів педагогічної освіти з громадськими організаціями як засіб організації педагогічної практики роботи з дітьми з особливими освітніми потребами	31
ГАЛАН ОЛЬГА, ФАЛОВСЬКА ІРИНА, Дизайн-мислення в освітній діяльності.....	33
ДЕМКОВА ВІТА, Моделювання фізичних процесів у дослідницькій діяльності студентів.....	35
ЖУПАНОВА НАТАЛІЯ, Застосування моделювання на урок зарубіжної літератури.....	38
КОВАЛЬЧУК ІРИНА, ЧЕМЕРИС ІРИНА, Формування лідерських якостей у майбутніх фахівців як ключ до успіху в сучасному світі.	40
КОРНЕЛЮК ВІКТОР, Моделювання оцінювання взаємодії в освітньому процесі.	43
СОРОЧАН МАРИНА, Використання моделювання у процесі практичної підготовки як засобу професійно-особистісного розвитку здобувачів освіти в реаліях сьогодення.	45
ТЕРЕПА АЛЛА, Математичне моделювання як прийом формування математичної компетентності в майбутніх учителів початкової школи в педагогічних коледжах.	49
ВОЙТЕНКО ГАЛИНА, КУЗЕМА ГАННА, Вплив освітньої інноватики на креативний розвиток професійних здібностей майбутніх вчителів.	54
КРАМСЬКА ЗОЯ, КРУГЛИК МАРИНА, Проектування освітнього простору закладу дошкільної освіти як умова розвитку дитини.	57
ПАЩЕНКО МАЯ, КОВАЛЕНКО КАТЕРИНА, Реалізація моделі освітнього простору шляхом впровадження у практику технології педагогічного проектування у закладах дошкільної освіти...	59
СИНЕГУБ ЯРОСЛАВА, ГОРДІЙЧУК МАР'ЯНА, Моделювання освітнього середовища закладів вищої освіти.	61
ДЕНИСЮК ТЕТЯНА, ГОРОБЧУК КАТЕРИНА, Екологічний підхід до проблеми створення моделі освітньої системи в Україні.	63
ТРОЯН НАТАЛІЯ, ДІДЕНКО АНАСТАСІЯ, Дистанційне проведення педагогічної практики: важливі акценти впровадження (з досвіду роботи).....	65

МУЗИЧНИЙ СВІТ У НАУКОВО-МЕТОДИЧНИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ

АГЕЙКІНА-СТАРЧЕНКО ТЕТЯНА, ЛЮБЧИК КАТЕРИНА, Світова прем'єра хорового циклу «Псалми Давидові» Р. Толмачова за поезією Т.Г. Шевченка.	67
СТЕПОВА АЛЛА, Музично-педагогічна діяльність українських композиторів XIX - початку XX століть.....	70
КАСЬКО ТЕТЯНА, СТОРОЖУК НАТАЛІЯ, Специфіка викладання хорового диригування в умовах дистанційного навчання для майбутніх вчителів музичного мистецтва.	75

ІСКРА СВІТЛАНА, ГАВРІЛОВА СОФІЯ , Організація роботи з вокальним ансамблем: теоретичні та практичні аспекти.	78
МАЗУР АЛЬБІНА , Формування музично-естетичного смаку студентів на занятті з постановки голосу.	81
ІСКРА СВІТЛАНА, КИРИЛЮК ДМИТРО , Вокально-хорове виховання як основа формування співацьких навичок школярів.	84
ЧОРНА НАТАЛЯ, ХОЛОДЮК МАРІЯ , Театралізована діяльність на уроках музичного мистецтва в ЗЗСО: види та форми.	88
БОГОЦЬКА ВАЛЕНТИНА, СЕГЕДА МИКОЛА , Використання мультимедійних технологій на уроках музичного мистецтва в закладах загальної середньої освіти.	93
ТОМЧУК АННА, МЕЛЬНИК ГАЛИНА , Використання мультимедійних технологій у навчальному процесі на уроках музичного мистецтва.	97

ЛІТЕРАТУРНА ОСВІТНЯ ГАЛУЗЬ: РОЗРОБЛЕННЯ, ВПРОВАДЖЕННЯ НОВИХ

МЕТОДИК ТА ПРАКТИК НАВЧАННЯ

СКРИПНИК НАДІЯ, ЛЕБЕДЬ ЮЛІЯ, ТКАЧУК АНАСТАСІЯ , Формування риторичної компетентності здобувачів освіти у процесі навчання.	101
МІНОВА ЄЛИЗАВЕТА, ГОЛОВАНЮК ВАЛЕНТИНА , Біблійні алюзії в контексті літератури постмодернізму (на прикладі роману «Історія світу в 10,5 розділах» Джуліана Барнса).	107
ІСКРА СВІТЛАНА, СТАВНІЙЧУК МАЙЯ , Український пісенний фольклор як складова репертуару дитячих вокальних ансамблів.	113
ВАЦАК КРІСТІНА , Концепти дитинства у творчості М. Вінграновського.	117
ЦІСАР ІРИНА, КСЕНЧИНА ОЛЕСЯ , Використання українського фольклору в мовленнєвому розвитку старших дошкільників.	120
БЕРЕЖАНСЬКА ОЛЬГА , Впровадження STEM-освіти на заняттях з української мови та літератури.	123
ЯКОВЕНКО ТЕТЯНА, ВОНСОВИЧ ОЛЕНА , Неокласичні традиції у творчості Максима Рильського.	126

НОТАТКИ СУЧАСНОЇ ПСИХОЛОГІЇ, ПЕДАГОГІКИ ТА МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ

ПЕТРЮК ВАЛЕНТИНА , Використання в організації роботи творів В.О.Сухомлинського як засобу морального виховання дітей дошкільного віку.	129
ОМЕЛЯНЧИК ТЕТЯНА, БАКУНЧИК ЯНА , Основні аспекти формування грамотності та розвитку мовлення здобувачів початкової освіти у процесі вивчення української мови.	132
ОМЕЛЯНЧИК ТЕТЯНА, ПАРУБОЧА МАРІЯ , Фундаментальність проблеми формування орфографічних умінь здобувачів початкової освіти у сучасному освітньому просторі.	137
ОМЕЛЯНЧИК ТЕТЯНА, МАРУЩАК ВІКТОРІЯ , Втілення інноваційних технологій на уроках в початковій школі як запорука ефективної спільної навчальної діяльності педагога та здобувачів початкової освіти.	140
ОСАДЧА ЛЮДМИЛА , Рівень хореографічної підготовленості старшокласниць на уроках фізичної культури за варіативним модулем «Хореографія».	146
ЦІСАР ІРИНА, БЛУДЧА АНАСТАСІЯ , Роль пісочної терапії у формуванні зв'язного мовлення дошкільнят.	148
ІННА БАРЩЕВСЬКА , Особливості діагностики та педагогічного супроводу дітей із синдромом Аспергера та СДУГ.	151
ВАКОЛЮК ТЕТЯНА, ЯКОВЛІВА ОЛЕНА , Проблема булінгу у шкільному середовищі.	155
ТАРАШЕВСЬКА ОЛЬГА, ЦІСАР ІРИНА , Інноваційні технології в роботі з дітьми ООП.	157
ЯКОВЕЦЬ НАТАЛІЯ , Літературний проект як ефективний формат освітньої діяльності в ЗДО, засіб розвитку національно-патріотичних почуттів дошкільників та формування інтересу до сучасної книги (зі збірника проектів за творами сучасних українських авторів).	160

ВІДОМІ ІМЕНА

КІСЕЛЬОВ ДМИТРО , Бертольт Брехт: теорія «Епічного театру». Зміст явищ.	162
ЛИСИЙ АНАТОЛІЙ , Наш останній король – Stanislaw August Poniatowski.	165

СЛОВО РЕДАКТОРА

Два роки Україна бореться проти агресії росії, два роки як життя народу поділилося на: до і після. Змінилося все: побут, цінності і навіть окремі професії. Єдине залишається непохитним – любов до Батьківщини та бажання бути вільними!

Попри важкі, нестабільні часи українська молодь вірить у власні сили та прагне справедливості. Велика кількість здобувачів освіти всієї України подалися до лав ЗСУ та борються за незалежність й суверенітет держави. І це свідомий вибір. Вибір, який заслуговує на повагу та за який не соромно!

Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж теж має своїх героїв. Це «вчорашні» студенти, які без вагань стали на наш захист. Ми стараємося підтримати та допомогти тим, які невтомно виборює кожен клаптик рідної землі.

З перших днів повномасштабного вторгнення студенти та працівники коледжу активно долучилися до волонтерської діяльності. Виготовлення окопних свічок та оберегів для захисників, пошиття балаклав, плетіння маскувальних сіток, донорство, приготування та доставка їжі, допомога біженцям, формування індивідуальних аптечок, участь у благодійних концертах та футбольних матчах – усе це види волонтерської допомоги, яку надавали та продовжують надавати наші студенти й працівники. Ми проводимо благодійні ярмарки, беремо участь у всеукраїнських акціях на підтримку ЗСУ і

військовослужбовців, які проходять лікування та курси реабілітації.

За ініціативи наших викладачів зібрані кошти та придбані автівки для підрозділів, в яких служать наші випускники, і на даний час перебувають на передовій.

Дуже боляче згадувати про втрати. Ми із сумом вшановуємо пам'ять тих, хто нажаль, віддав своє життя за майбутнє. Задля виховання патріотизму молодого покоління, з метою загострення уваги до сучасних проблем і цінностей у коледжі щоранку звучить хвилина мовчання в пам'ять загиблим воїнам та всім жертвам цієї кровавої війни, проводяться виховні заходи та години спілкування.

Ми відкрили Стіну пам'яті загиблих студентів і випускників коледжу аби ніхто і ніколи не викреслив із своєї пам'яті воїнів, які захищали нас, нашу землю, нашу країну від ворога.

Ми також беремо участь у благодійних акціях, які допоможуть нашим студентам обрати для себе правильну позицію та зрозуміти головне – Україна наше все!

І після темряви обов'язково прийде світло, й добро переможе зло. Ми свято віримо у Збройні Сили України і боремося до кінця. Ми продовжуємо писати, творити, досліджувати та навчати.... Правда на нашому боці, тому задля майбутнього покоління ми зобов'язані вистояти, і на своєму освітньому фронті зробити все можливе задля ПЕРЕМОГИ!!!

7. Нищета В. А. Інноваційний аспект риторизації шкільної мовної освіти. Розвиток науки педагогіки та психології у сучасних умовах : *матеріали Міжнародної науково-практичної конференції*. Одеса : ГО «Південна фундація педагогіки», 2011. С. 80–81.
8. Педагогічна риторика : історія, теорія, практика : монографія / О. А. Кучерук, Н. Б. Голуб, О. М. Горошкіна, С. О. Караман та ін.; за ред. О. А. Кучерук. Київ : КНТ, 2016. 258 с.
9. Пономарьова К. Реалізація компетентнісного підходу в навчанні учнів української мови. *Початкова школа*. 2010. №12. С. 49–52.
10. Риторика : навчальний посібник для студентів закладів вищої освіти / уклад. Н. І. Скрипник. Вінниця : ФОП Рогальська І. О. 2020. 164 с.
11. Толочко С. Теоретичні й методичні засади формування науково-методичної компетентності викладачів у системі післядипломної педагогічної освіти : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04. Київ, 2019. 574 с.
12. Толочко С. Формування риторичної компетентності викладачів у післядипломній педагогічній освіті. *Вісник Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка*. (Серія: Педагогічні науки). 2020. Вип. 8 (164). С. 51–59.
13. Янц Н. Риторична компетентність як складник професійної компетентності соціального педагога. *Гуманітарний вісник ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет ім. Г. Сковороди»*. 2014. Вип. 33. С. 174–182.

*Стаття надійшла до редакції
01 лютого 2024*

БІБЛІЙНІ АЛЮЗІЇ В КОНТЕКСТІ ЛІТЕРАТУРИ ПОСТМОДЕРНІЗМУ (НА ПРИКЛАДІ РОМАНУ «ІСТОРІЯ СВІТУ В 10,5 РОЗДІЛАХ» ДЖУЛІАНА БАРНСА)

УДК 821.111.09Барнс:2

ГОЛОВАНЮК ВАЛЕНТИНА

старший викладач кафедри зарубіжної літератури та основ риторики

МІНОВА ЄЛИЗАВЕТА

*здобувачка освіти філологічного факультету
КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»*

Abstract. The article characterizes the features of postmodern literature and explores the types of interaction between texts. It also presents the use of biblical allusions and reinterpretation of biblical plots in foreign literature of the postmodern era on the material of the novel "A History of the World in 10.5 Chapters" by J. Barnes, which helps to reveal the deep meaning of life and human existence. The author's references to biblical themes and images are studied in detail, namely: Noah's Ark, the Flood, the fall of the walls of Jericho, and the interpretation of some of the 10 Commandments.

Key words: postmodernism, intertextuality, biblical allusions, interpretation.

Постановка проблеми. Проблема полягає у дослідженні однієї з головних ознак літератури постмодернізму – інтертекстуальності.

Метою дослідження є аналіз такого типу взаємодії текстів як алюзія на біблійні образи та сюжети.

Предметом дослідження є роман англійського письменника постмодерніста Дж. Барнса «Історія світу в 10,5 розділах».

Останні дослідження та публікації.

Сучасні літературознавці, такі як Т. Гундорова, С. Павличко, Д. Наливайко та Р. Харчук, розділяють літературний процес кінця XIX–XX століття на два основних етапи: епоху модернізму, що охоплює кінець XIX століття, першу половину та середину XX століття; і епоху постмодернізму, яка тривала від 80-х до 90-х років XX століття та початку XXI століття.

Постмодернізм (походить від латинського «post» - за, після, далі, та французького «modern» - сучасний, новітній) як літературний рух з'явився у США та Європі наприкінці третьої частини ХХ століття. Його естетичну природу характеризує плюралізм - поєднання і гармонійне існування різних художніх систем. Постмодерний дискурс включає в себе елементи мистецтва та антимистецтва, елітарну та масову культуру, карнавальний настрій, іронічний сміх та серйозне сприйняття реальності [5].

Постмодернізм виник внаслідок відчуття письменниками кінця історії сучасної епохи, і тому він став опозицією до модернізму за такими параметрами: модернізм проти постмодернізму, закрита форма проти відкритості дискурсу, цілеспрямованість мистецтва проти мистецтва як гри та карнавалу, художня майстерність проти деконструкції та мовчання, закінчений твір проти хепінгу, перфомансу (вистави) та кітчю (термін, що використовується для опису низькорівневих елементів масової культури та сучасного псевдомистецтва, що не мають художньої цінності) [1].

Ж. Женнет у праці «Палімпсести: література у другому ступені» (1982) класифікує типи взаємодії текстів (інтертекстуальності) і виділяє:

- Власне інтертекстуальність – співіснування в одному тексті одного чи кількох творів (як цитати, плагіату, алюзії, ремінісценції);
- Паратекстуальність – відношення тексту до своєї частини – заголовка, епіграфа, вставної новели;
- Метатекстуальність – співвідношення тексту до свого передтексту;
- Гіпертекстуальність – пародійне співвідношення тексту з профанованими ним іншими текстами (стилізація, пародія, травестія, пастиш);
- Архітекстуальність – жанрові зв'язки текстів, жанрові запозичення [3].

Виклад основного матеріалу. Один із представників літературного постмодернізму – Джуліан Патрік Барнс – сучасний англійський письменник, який в

2011 році отримав Букерівську премію за свій роман «Відчуття закінчення». Три його попередні книги також були включені до короткого списку номінантів на цю премію: «Папуга Флобера» (1984), «Англія, Англія» (1998), «Артур та Джордж» (2005). Дж. Барнс є одним із найпопулярніших англійських письменників у Франції, де він став лауреатом кількох літературних премій, включаючи Премію Медічі за «Папугу Флобера» та Премію Феміна за роман «Обговорити це все». Він також має звання кавалера Ордена мистецтв та літератури. Під псевдонімом Дена Кавана, Дж. Барнс також писав детективні романи.

У 1989 році вийшов його другий культовий роман, можливо, найвідоміший за межами Великої Британії – «Історія світу в 10,5 розділах». У цій книзі представлено десять різних оповідань, які відрізняються стилем, тематикою, тональністю та ефектом, і читаються по-різному кожним читачем. Один з розділів розповідає про Потоп, інший – про захоплення океанського лайнера терористами, ще один - оповідь про жінку, яка пережила Чорнобильську катастрофу, а також історію корабельної аварії у ХІХ столітті. Книга містить історії двох подорожей на Арарат - одну з жінкою ХІХ століття, іншу - з астронавтом ХХ століття. Тут також є оповідання про чоловіка, який врятувався з Титаніка двічі, та історія корабля з євреями-біженцями, які покинули нацистську Німеччину і опинилися безпритульними посеред океану. Найцікавішою із розділів читачі визнають першу частину роману, де оповідачем є личинка шашелю, яка незаконно потрапила на Ноїв Ковчег і розповідає про безчинства, які там відбувалися.

У своєму романі автор вміло використовує принцип паралелізму. Повторюючи мотиви, образи і деталі утворюють ефект відлуння, вони постійно повторюються і виринають, створюючи неочікувані зв'язки та змушуючи читача уважно розглядати це витончене плетиво, хоча вони можуть і не мати суттєвого значення. У фіналі книги Дж. Барнс розглядає теми, які справді хвилюють його,

проводячи спокійні і, на перший погляд, звичайні роздуми про природу любові, її особливості та життєдайну силу. [4]

Літературі постмодернізму також притаманне використання біблійних алюзій та переосмислення біблійних сюжетів. Одним з головних аспектів біблійних алюзій у постмодернізмі є їх здатність до переосмислення класичних біблійних сюжетів та надання їм нового контексту. Роман Дж. Барнса «Історія всесвіту в 10,5 розділах» є ідеальним прикладом використання біблійних алюзій, де автор модифікує історію створення світу та інші біблійні мотиви з метою створення глибокого психологічного та філософського сенсу [6].

У романі «Історія всесвіту в 10,5 розділах» автор реалізував свою давню мрію – створити «Біблію, придатну для сучасності» [3]. Письменник розкрив своє розуміння історії патріархального суспільства, не намагаючись дотримуватися точності викладених фактів. Він підкреслював, що історія у його творі - це «не те, що відбувалося насправді», а «тільки те, що розповідають нам історики» [4]. Дж. Барнс своєрідно переосмислив біблійний сюжет про Всесвітній потоп, аналізуючи його та адаптуючи до сучасного літературного контексту. Головна увага письменника спрямована на викриття проблеми дегуманізації суспільства, починаючи з фанатичної віри в Бога та закінчуючи вірою в силу науки. На перший погляд, роман складається з окремих неспіввіднесених за сюжетом та хронологією історій, проте це лише на перший погляд. В історії, за Дж. Барнсом, розвиток відбувається спірально, а не лінійно [2].

У першому розділі «Пасажири без квитків» в сюжетну основу лягає біблійна історія про ковчег Ноя, Всесвітній потоп і перших людей, створених Богом. Розповідь ведеться від імені шашелі, яка власне і є цим безбілетним пасажиром. Образ оповідача є іронічним, тому змушує засумніватися в самій можливості представити історію людства як послідовний, цілеспрямований,

лінійний процес. Оповідач заперечує загальновідомий біблійний факт про те, що Всесвітньому потопу передувала дощ, який йшов сорок днів і сорок ночей, він іронічно зауважує, що в такому випадку це було б звичайне англійське літо. На думку оповідача, дощ лив близько півтора року. Шашіль критикує людський рід за нездатність справлятися з цифрами:

«It rained for forty days and forty nights? Well, naturally it didn't – that would have been no more than a routine English summer. No, it rained for about a year and a half, by my reckoning. And the waters were upon the earth for a hundred and fifty days!»[7].

«Дощ йшов сорок днів і сорок ночей? Ну звичайно ні – інакше це було б типово англійське літо. Ні, дощі йшли приблизно півтора року, наскільки я пам'ятаю. Вода стояла на землі сто п'ятдесят днів!».

«Історія світу в 10,5 розділах» включає іронію для фальсифікації та деконструювання художніх образів та сюжетів. Інтерпретація біблійного Ноевого ковчега суперечить оригінальному релігійному тексту. Постмодерністська іронія надає можливі ідеї, які могли б розширити горизонти в історичних інтерпретаціях. У новому контексті біблійні образи характеризуються зневажливо-перебільшеним іронічним значенням.

«You've always been led to believe that Noah was sage, righteous and Godfearing, and I've already described him as a hysterical rogue with a drink problem? The two views aren't entirely incompatible. Put it this way: Noah was pretty bad, but you should have seen the others»[7].

Ной як засновник і «охоронець» людського роду представлений з іронічно-авторської точки зору.

«Вам весь час навіювали, що Ной був мудрецем, праведним і богобоязним, а я тут описав вам його як істеричного пияка і взагалі малосимпатичну особу? Ці два погляди не такі вже й непоєднувані. Висловлюся так: Ной був нехороший чоловік – але бачили б ви всіх решту!».

Постмодерний письменник продовжує перетворювати образ Ноя з Біблії, і цей

позитивний біблійний персонаж викликає зміну в уявленнях читачів:

«Ham went into the bedroom and ... well, a naked man of six hundred and fifty-odd years lying in a drunken stupor is not a pretty sight»[7].

Для Дж. Барнса, недосконалість людської природи є результатом ірраціональності і хаосу всього існуючого, а також відсутність гармонійного божественного задуму (або люди просто не розуміють його). Оскільки людина створена за образом і подобою Творця, її нерозумність і жорстокість відображають загальний хаос і абсурд всесвіту. Незважаючи на іронічний підтекст, Дж. Барнс висловлює деякий оптимізм щодо розвитку людства. Інакше кажучи, природа людини описується Шашілем у дереві як:

*«That Voyage taught us a lot of things, you see, and the main thing was this: that **man is a very unevolved species compared to the animals.** We don't deny, of course, your cleverness, your considerable potential. But you are, as yet, at an early stage of your development» [7].*

*«Плавання нас багато чого навчило, а головне: **люди порівняно з тваринами – дуже нерозвинений вид.** Вашого розуму ми, звісно, не заперечуємо, вашого помітного потенціалу. А проте **ви все ж перебуваєте тільки на ранній стадії розвитку**».*

Він стверджує, що ковчег значно відрізнявся від того, як його описують у біблійних розповідях. Він був брудним і смердів, нагадував плавучу в'язницю. Ной поділив усіх тварин на «чистих» і «нечистих», брав по сім осіб з «чистих», які також ставали їжею, і по парі з «нечистих». Автор зауважує, що сам Ной був шахраєм і п'яницею, і у нього було мало позитивних рис. Шашель щиро здивований тим, чому Бог обрав саме цю людину для спасіння, і сам дійшов висновку, що той виконував накази кумира.

Шашіль стає однією з численних фігур, що пов'язують всі новели між собою. Він з'являється практично в кожному розділі і символізує процеси розпаду й розкладання, особливо в контексті знань та історичного розуміння. Ця інтерпретація біблійного

мотиву віддзеркалює основну тенденцію постмодернізму - переосмислення та іронічне використання класичних сюжетів.

Пізніше у творі з'являються ті самі «The Visitors» («Незвані гості»), про яких ми дізнаємося з назви розділу. Сама назва є іронічною і саме питання *«Can I have a translation of that?»*, *«Можете перекласти мені це?»* після пострілів у стелю є іронічним. Незваними гостями корабля Дж. Барнс називає терористів:

*«The visitors were late for Franklin Hughes's lecture on Knossos, and he had already done the bit in which he pretended to be Sir Arthur Evans when they opened the double doors and fired a single shot into the ceiling. Franklin, still headily involved in his own performance, murmured, «**Can I have a translation of that?**» but it was an old joke, and not enough to recapture the passengers' attention»[7]*

Ще однією важливою рисою використання імен з Біблії є їх функція як культурних символів для позначення конкретного місця або ситуації:

*«The terrified petitioners did examine the Bishop's throne and discover in the leg that **had tumbled down like the walls of Jericho** a vile and unnatural infestation of woodworm...» [7].*

*«Нажахані позивачі Єпископський трон оглянули й виявили ніжку, **що обрушена була подібно до стін Єрихона** підступною і протиприродною дією шашелі...».*

У тексті використовується алюзія до Єрихона - давнього міста в Палестині, чий стіни, згідно з біблійною легендою, руйнувалися від звуків ізраїльських труб. У даному уривку один із персонажів твору, прокурор, порівнює падіння стін Єрихона з падінням стільця єпископа. Однак ситуація, яку описує автор, абсолютно не пов'язана з біблійською подією. Таким чином, Дж. Барнс стверджує, що люди мають тенденцію змінювати реальні історії та представляти їх в своєму вигідному світлі.

Іронічним є відтворення біблійної алюзії укладання миру. У сучасному світі не можна обійтися без конкретних доказів, особливо при укладанні угод. Тому автор вдається до

явної іронії, коли відображає своє незадоволення:

«God said – and this is Noah putting the best possible interpretation on the matter – that He promised not to send another Flood, and that as a sign of His intention He was creating for us the rainbow. The rainbow! Ha! It's a very pretty thing, to be sure, and the first one he produced for us, an iridescent semi-circle with a paler sibling beside it, the pair of them glittering in an indigo sky, certainly made a lot of us look up from our grazing. And was it legally enforceable? Try getting a rainbow to stand up in court»[7].

«Бог сказав (так Ной якнайоптимістичніше виклав Його слова), що обіцяє більше не насилати Потопу, а на знак серйозності свого наміру Він сотворив для нас веселку. Веселку! Ха! Звичайно, не заперечу, це красиво – і ота перша, яку «Бог зробив нам, яскраве, ясне півколо, під яким ще одне, блідіше, серед індигового неба, змусило чимало з нас підвести голови від пасовища. І яка в неї законна сила? **От спробуйте надати в суді як доказ веселку**».

Вигуки: *«The rainbow! Ha!»* та запитання *«And was it legally enforceable?»* створюють ефект вербалізації мовлення, та роблять іронію явною.

У четвертому розділі роману «The Survivor» («Та, що вижила») Чорнобильська катастрофа була представлена в роздумах Кет. Вона була стурбована впливом катастрофи на тварин, зокрема на північних оленів, які стали радіоактивними та гинули:

*«It wasn't a very serious accident, they said, not really, not like a bomb going off. And anyway, it was a long way away, in Russia, and they didn't have proper 48 modern power stations over there like we do, and even if they did their safety standards were obviously much lower so it couldn't happen here and there wasn't anything to worry about, was there?...The cloud had gone over where the reindeer grazed, **poison had come down in the rain, the lichen became radioactive, the reindeer had eaten the lichen and got radioactive themselves**. What did I tell you, she thought, everything is connected»* [7].

*«То, казали, була не дуже серйозна аварія, не така серйозна, як, приміром, вибух бомби. Та й узагалі це сталося хтозна-де, в Росії, де немає нормальних електростанцій, сучасних, таких, як у нас, а коли і є, то, вочевидь, значно гірша техніка безпеки, але нам про це нема чого хвилюватися, чи не так?... Хмара прилетіла туди, де паслися олені, **пройшов отруйний дощ, ягель став радіоактивним, олені його з'їли й самі набралися радіації**. Ну от, що я вам казала, подумала вона, усе взаємопов'язане».*

У цій частині автор дає жінці можливість змінити хід історії світу. Від дитинства дівчинка Кет усвідомлювала нерівність ставлення до чоловіків і жінок у суспільстві. Кет вірила в те, що кожна пара оленів, запряжених в сани Діда Мороза – це чоловік і дружина, щасливе подружжя. Адже так було б правильно, природно, але батько їй сказав, що в сани запряжені одні самці. Пізніше, коли вона виросла і у неї з'явився хлопець Грег, їхні стосунки повторили класичну модель ставлення чоловіка до жінки, де вона була на другому плані.

Кет жахалась від того, як суспільство ставиться до природи. Вона стверджувала, що люди припинили задумуватися над тим, що відбувається навколо – всім не вистачає часу, а весь океан поступово забруднюється отрутою. Тоді вона вирішила залишити Грега, який байдужий до навколишнього світу, і втекла на човні від Чорнобильської катастрофи. Її човен став «Ковчегом», на якому вона рятується, і важливо відзначити, що рятується саме жінка, а не чоловік. Разом з нею на борту пара котів – самець і самка.

Її подорож була важкою і сповненою страху, і її фізичний стан погіршувався. Та вона не відступала, і врешті-решт, виявилось, що її відчайдушні діяння мали вагомий вплив на хід подій. Кет прокинулася на острові в Торресовій протоці і побачила, що її кішка народила кошенят. Це свідчило про те, що її поневіряння не були марними, Кет змогла змінити історію світу, підкреслюючи важливість моделі ставлення до жінки, спрямованої на збереження і відновлення життя на Землі [2].

У шостому розділі роману, названому «The Mountain» («Гора»), головна героїня – ірландська фанатичка на ім'я Аманда Фергюссон – беззастережно вірить у біблійні легенди і вирушає на гору Арарат, щоб знайти Ковчег Ноя. Коли вона вперше побачила Великий та Малий Арарат, вони для неї стали символами розділення на чоловіка і жінку. Аманда вражає своїм ілюзорним баченням світу і аргументує свої переконання Божим промислом.

У романі також існують інші біблійні алюзії, такі як історія про Іону та кита та інтерпретація деяких з 10 заповідей: ця частина включає обговорення рядків з вірша Філіпа Ларкіна «Могила Арунделя» («Те, що з нас виживе – це любов»), і з У. О. Одена «1 вересня 1939 р.» («Ми повинні

любити один одного або померти»), тобто «Люби ближнього свого, як самого себе».

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отже, використання біблійних алюзій у постмодерністському романі «Історії всесвіту в 10,5 розділах» Дж. Барнса допомагає розкрити глибокий сенс і складність життя героїв та загалом людського існування. Інтерпретація біблійних мотивів віддзеркалює основну тенденцію постмодернізму - переосмислення та іронічне використання класичних сюжетів, які служать не лише прикрасою, але і ключовим елементом, який розширює філософський та моральний контекст роману, спонукаючи читача до глибокого роздуму.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ:

1. Гундорова Т. Післячорнобильська бібліотека : Український літературний постмодернізм : монографія. Вид. 2. Київ: Критика, 2013. 344 с.
2. Давиденко Г.Й., Чайка О.М., Гричаник Н.І. Кушнерьова М.О. 1990 Історія новітньої зарубіжної літератури: Навч. посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2008 . 274 с.
3. Керімова Е. Я. Міфосимвол човна в романі Дж. Барнса Історія світу в 10½ розділах. Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Сер. : Філологія. 2018. Вип. 79. с. 39-44.
4. Кушнірова Т.В. Модернізм і постмодернізм у зарубіжній літературі: навчально-методичний посібник. Полтава, 2018. 112 с.
5. Монахова Т. В. Народництво, модернізм і постмодернізм у лінгвістиці : Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2015. 300 с.
6. Ярема О. Б. Алюзія в текстах британської художньої літератури: лінгвостатистичний аспект (на матеріалі творів модерністів): автореф., дис. канд. філол. наук: спец. германські мови. Тернопіль : Вектор, 2016. 19 с.
7. Barnes J. A History of the World in 10,5 Chapters / J. Barnes. London : Jonathan Cape, 1989. 314 p.
8. Genette G. Palimpsestes: La litterature au second degre. Paris, 1982.

*Стаття надійшла до редакції
09 лютого 2024*